



Barcelona i Catalunya: és necessari i urgent un model compartit de prosperitat

Nota d'Opinió
Octubre, 2021

Ens cal un model de prosperitat compartit, consensuat i que arribi a tothom

El Cercle d'Economia vol denunciar que avui ni Barcelona ni Catalunya disposen d'un model de prosperitat compartit i que tingui la complicitat de tots els agents. Per això, la nostra capital i el nostre país fan arriscar el futur de tothom: podem quedar atrapats en una espiral d'irrellevància econòmica, de decadència lenta però inexorable.

Vivim en un món molt competitiu. No hi regala res ningú. Les societats despistades perden oportunitats que són molt difícils de recuperar: com en la hipòtesi de la Reina de Cors a *Alicia*, s'ha de córrer molt només per quedar-se al mateix lloc i el doble de ràpid per arribar-ne a un altre. Aquesta dècada ja hem perdut moltes oportunitats. Fa anys i panys que ho denunciem i ho tornem a fer ara.

El juliol del 2020 vam reclamar que Catalunya es centrés en la recuperació social i econòmica. Finalment, amb molt de retard, es va formar govern, i el Cercle

hi va donar la benvinguda amb esperança. Hem felicitat Pere Aragonès en la nostra reunió anual del juny, a Barcelona, i hem estat la primera institució civil econòmica de Catalunya a manifestar públicament el nostre suport als indults. I ho vam fer perquè creïem, i ho continuem creient, que eren part de la solució: l'estabilitat política és imprescindible per a l'estabilitat econòmica. En definitiva, era un primer pas per a un model compartit de prosperitat i per generar la complicitat necessària entre les administracions i la societat civil. El Cercle també s'ha manifestat reiteradament en defensa d'un finançament més just per a Catalunya i d'una inversió efectiva en infraestructures molt més important.

Avui, uns quants mesos més tard, el Cercle, fidel a la seva centralitat i defensa de l'interès general, manifesta la seva decepció amb el govern de la Generalitat de Catalunya i amb l'Ajuntament de Barcelona. Creiem que cap de les dues institucions més importants del país no té definit un model de prosperitat que la gran majoria de ciutadans, la societat civil i l'empresariat puguin compartir.

Tenir un model de prosperitat permet als

ciudadans confiar a tenir un futur amb més quantitat i qualitat de llocs de treball, que faci el país més competitiu, més productiu i, en conseqüència, més pròsper. Parlem de models de desenvolupament econòmic, condició necessària per garantir la prosperitat anhelada. No ens referim aquí, i no és l'objecte d'aquesta nota, a models de societat, que han de ser diferents per definició per garantir l'alternança política saludable en un sistema democràtic.

Si la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona tenen un model de desenvolupament econòmic, sovint és fortament ideològic, amb falta de pragmatisme. Altres vegades són models que generen confrontació, i, per tant, difícils d'executar en societats tan complexes i diverses com les nostres. Sovint les actuacions es dissenyen sense tenir en compte la iniciativa privada i l'empresa, o directament hi van en contra. Són models que no entenen que sense inversió privada és impossible transformar una realitat, i són ambiciosos en els drets, però que no parlen mai d'obligacions. Molt sovint són tàctics, conjunturals, per obtenir un vot favorable a uns pressupostos o per diferenciar-se de l'adversari polític. Són models de curta volada, per accontentar els extrems. No tenen en compte les conseqüències, de vegades no desitjades, de decisions econòmiques, i poden generar efectes pitjors que el problema que ben intencionadament volen resoldre. Massa sovint fan prevaler la inacció a l'acció. I, finalment, enfronten dues necessitats imperioses i que no discuteix ningú: d'una banda, la necessitat de créixer; i de l'altra, que el creixement sigui responsable i eficient en la protecció del medi ambient i contundent en la resposta social perquè no quedi enrere ningú.

La història econòmica ens ha ensenyat que és gràcies al creixement que el nivell de vida i el benestar dels

ciudadans ha pogut millorar. És cert que hi ha països que el creixement no el comparteixen equitativament, i que cal que sigui inclusiu, i també és cert que el creixement sol no comporta més igualtat si les institucions adequades no l'acompanyen. El Cercle sempre s'ha mostrat molt sensible a aquesta realitat. Tot i això, **l'apologia del decreixement és una irresponsabilitat** que una economia europea oberta no es pot permetre. El decreixement no és creïble ni tan sols en l'àmbit del canvi climàtic. Als països industrialitzats es demostra que es poden fer compatibles el creixement econòmic i la reducció d'emissions. Hi ha científics i economistes que apunten que la tecnologia i la innovació seran part de la solució del problema, i sense creixement i beneficis empresarials reinvertits en recerca, no es podrà avançar.

Aquesta falta de model no es deu a la falta d'idees. En la definició del que pot ser aquest model compartit de prosperitat hi ha aportacions, idees o projectes generats tant per les administracions com pel teixit econòmic i social. És gairebé unànime l'aposta per una economia de la innovació i el coneixement, digital, oberta al món, emprenedora, favorable a la indústria 4.0 i a la transformació energètica. Per la Barcelona dels cinc milions i per l'ambició cultural que molts estudis assenyalen. El Cercle coincideix plenament en aquests eixos estratègics. El problema és que hi ha poques polítiques públiques que vagin adreçades a potenciar-los.

Quina solució hi ha? Com ho capgirem? Com guanyem el futur? Com aconseguim un desenvolupament econòmic que ens asseguri aquesta prosperitat compartida? Com fem que a Catalunya s'hi instal·lin més talent i empreses generadores dels llocs de treball de qualitat que poden fer pujar els nivells de productivitat, els sous, el PIB *per capita* i, en conseqüència, el benestar general?

Ens cal una bona política

La política ha d'ajudar a centrar el debat de les idees i a trobar-hi els denominadors comuns. Com ja fan els nostres veïns europeus, **cal allunyar-se dels extrems que condicionen arribar a consensos de país.** Ho palesen diversos casos.

El socialdemòcrata Olaf Scholz i el seu partit, l'SPD, han guanyat les eleccions a Alemanya. Encara no sabem qui formarà part de la coalició de govern, però hi ha una cosa segura: l'estabilitat està garantida i el model alemany compartit de prosperitat continuarà. Amb matisos, segur, però **Alemanya continuarà governada des de la centralitat, sense que els extrems minoritaris la condicionin.**

És rellevant aturar-nos un moment en la biografia del guanyador, defensor de l'Agenda 2010 del canceller Schröder, aquell pla de reformes adoptat l'any 2003 que va sacsejar el tauler polític alemany: els socialdemòcrates van fer baixar impostos i van reformar l'estat del benestar. Dins l'SPD es van discutir molt, però els analistes ho consideren la base d'aquests vint anys de prosperitat alemanya. Eren polítiques que Angela Merkel va aprofitar i va continuar, amb Olaf Scholz com a ministre de treball, primer, i els últims anys, com a ministre de finances i vicescanceller, havent substituït ni més ni menys que el guardià del tresor alemany, el recordat Wolfgang Schäuble.

L'exemple alemany assenyala que el país tenia, i té, un model de prosperitat compartit, un model pragmàtic, possibilista, que busca el consens i resoldre els problemes. Un model productiu basat en la defensa de la competitivitat de la indústria exportadora. Tot el model fiscal, financer, laboral, regulador, educatiu, va dirigit a defensar aquest actiu, amb els seus avantatges i reptes. Hi ha veus que consideren que aquesta fixació ha garantit vint anys de

prosperitat, però no ha preparat el país per als veritables reptes del segle XXI, com ara la competència amb la Xina, la digitalització, la robotització, la intel·ligència artificial o la indústria 4.0. Per exemple, Alemanya està a anys llum dels EUA en aspectes com la innovació o el finançament de l'ecosistema d'emprenedoria, i la indústria continua girant en part sobre l'automòbil de combustió. Són reptes majúsculs, sense dubte, però que el país entoma amb un nivell d'atur molt baix, amb el dèficit i el deute controlats, amb una força de treball ben qualificada i amb un entorn social i polític que fa prevaler el consens.

Tenen reptes que fan que el creixement no s'aturi. Per exemple, a la vora de Berlín hi han autoritzat una planta de Tesla de 600.000 m². El projecte ha estat controvertit a causa dels efectes sobre el medi ambient, amb denúncies de grups ecologistes i amb tribunals administratius que l'han paralitzat temporalment. La polèmica es va centrar en la tala de 97 hectàrees de pins a Grunheide, seu de la fàbrica. Finalment, l'alt tribunal administratiu de Berlín-Brandenburg ha autoritzat el projecte sense oposició ciutadana ni civil rellevant. Tothom és conscient que la fàbrica de Tesla, que generarà 12.000 llocs de treball en una zona deprimida de l'ex-Alemanya de l'Est, forma part d'aquesta prosperitat compartida. I és que, en relació amb el canvi climàtic, l'SPD fa palès que les aparents contradiccions entre l'economia i el clima s'han de combinar amb responsabilitat social en comptes d'enfrontar-les.

Canviant de país, va passar igual a Holanda quan es va autoritzar l'ampliació del port de Rotterdam, el projecte Maasvlakte II. Es va guanyar superfície al mar per encabir-hi més instal·lacions i terminals i es va construir un dic d'abric de 3,5 km. En total, el port va augmentar la capacitat en 2.000 hectàrees, un 20 %. S'hi van invertir 11.000 milions d'euros i va caldre l'aprovació europea, perquè afectava àrees de la xarxa Natura

2.000. El projecte, com a Alemanya, es va dur a terme perquè estava d'acord amb el model de prosperitat compartida arrelat a la zona de Rotterdam.

Un tercer exemple és el de París, amb una alcaldessa socialista, amb bon suport electoral i avui candidata a la presidència de França. París també té clar el seu model: és una ciutat oberta al visitant (de fet continua obrint hotels), serà la seu dels Jocs Olímpics del 2024 i prepara la xarxa de metro més ambiciosa d'Europa. Després de moments difícils arran dels disturbis dels «armilles grogues», els atemptats i la pandèmia, ha recuperat la vitalitat. La prosperitat compartida implica ser una ciutat oberta al món, amb una aposta decidida per la cultura, el turisme d'alt nivell i la comunitat emprenedora, tot envoltat d'infraestructures extraordinàries. A la capital francesa no hi parla de decreixement ningú. Dins d'aquest marc de creixement sostenible, l'alcaldessa Hidalgo procura transformar la ciutat reduint el trànsit: una ciutat més amable, verda i policèntrica, la ciutat dels quinze minuts.

Portugal i la ciutat de Milà són altres exemples de col·laboració públicoprivada, de complicitat entre administracions governades pel centre esquerra i la societat civil per aconseguir un model de prosperitat en què la productivitat, el creixement econòmic i la sostenibilitat vagin de bracet.

Defensem fer prevaler l'interès general als interessos particulars, vinguin d'on vinguin. Per descomptat, de vegades venen del món empresarial, i en aquest sentit el Cercle també s'ha situat en contra de l'anomenat capitalisme extractiu i a favor d'un capitalisme conscient centrat en la creació de valor social. Sovint també provenen, però, d'interessos corporatius particulars, contraris a la nova competència, per exemple digital, o del mer tactisme polític fruit de l'interès electoral.

Sectors estratègics. Exemples pràctics

Arribats aquí, volem esmentar cinc sectors estratègics en què veiem que hi ha un consens ampli. No són pas els únics. Aquesta nota d'opinió no és, ni vol ser, un estudi estratègic sectorial, però sí que ens pot servir per identificar sectors que tant l'Ajuntament de Barcelona com la Generalitat de Catalunya coincideixen que cal potenciar i que, per tant, podrien ser la gènesi d'aquesta prosperitat compartida, tan anhelada. I, alhora, mostrarem, amb exemples pràctics, que els plans estratègics no arriben a bon port no per falta d'idees, diagnosi ni bona prospectiva, sinó per por d'assumir els riscos polítics de les polítiques necessàries per dur-los a terme. Per por, precisament, d'enfrontar-se a interessos particulars.

1. Redissenyar el model turístic

El turisme és cabdal per a les economies occidentals i les ciutats globals. No hi ha cap ciutat rellevant que pugui sobreviure sense un sector que aporta, pel cap baix, un 10 % del PIB i que ajuda a mantenir equipaments culturals i dona vitalitat al centre de les ciutats. És evident, també, que genera externalitats negatives i que les administracions han de vetllar per evitar el risc de monocultiu.

Ara bé, la solució no implica limitar, prohibir o evitar el turisme, sinó primer ampliar i reforçar altres sectors per reduir el percentatge del PIB turístic sobre el total, i sobretot, en segon lloc, apostar per la qualitat en lloc de la quantitat. I la qualitat de la demanda s'aconsegueix apujant la qualitat de l'oferta. No es pot pretendre, per exemple, augmentar el nivell del visitant sense renovar constantment la planta hotelera. Per tant, decisions municipals com els famosos entrebancs als hotels

de luxe o alguns aspectes del PEUAT van en contra de l'estratègia que la ciutat persegueix.

També fem pujar el nivell qualitatiu de la demanda cuidant el «soft power» tan barceloní, la nostra qualitat de vida. **La inseguretats ciutadana creixent, una reforma urbanística sense prou debat sobre el model i estèticament discutible, el deteriorament alarmant de l'espai públic (espais bruts, degradats i malmesos) i actes vandàlics recurrents difícilment poden atreure comportaments cívics i visitants de més qualitat.** Els nostres propis actes generen una estigmatització negativa de Barcelona.

I, per acabar, l'aeroport. El Cercle ja s'ha manifestat decididament a favor de tenir un aeroport que permeti ampliar els vols directes intercontinentals. La connexió directa de Barcelona al món és essencial, no només per atreure turisme de més qualitat, sinó especialment per obrir grans oportunitats de dinamitzar el nostre teixit econòmic, empresarial i emprenedor. A partir d'aquí, si aquest objectiu és compartit, **totes les administracions tenen la responsabilitat de treballar perquè l'ampliació de l'aeroport sigui una realitat.** No fer-ho és altre cop una irresponsabilitat, especialment quan el finançament està garantit. Demanem, per tant, a les tres administracions que tornin urgentment a la taula de diàleg sobre aquesta infraestructura bàsica, potser una de les més importants per a la competitivitat del país, i que arribin a un acord. Les darreres notícies sobre plantejaments alternatius són esperançadores i ens alegrem que el pragmatisme guanyi terreny. **Hi ha un consens absolutament majoritari a favor d'una ampliació que minimitzi l'impacte mediambiental. Per tant,**

l'obligació de les administracions, que estan al servei dels ciutadans del país, és fer-la possible.

2. Apostar per la digitalització, la recerca i la innovació científica i tecnològica

No hi ha escrit, estudi prospectiu o discurs de l'Ajuntament de Barcelona o la Generalitat de Catalunya que no situï aquests sectors com els vectors principals del canvi. Hi estem d'acord.

Hi ha diverses maneres d'afrontar aquest repte, però hi tornen a caldre valentia política i pressupost. Cal millorar la fiscalitat, continuar l'impuls als parcs de recerca i a la innovació científica i tecnològica que va començar el conseller Mas-Colell, obrir-nos com a societat a nous jugadors digitals i la transferència de la ciència-universitat a l'empresa. Les notícies recents sobre l'ampliació del sincrotró Alba i el Supercomputador són molt benvingudes i van en la bona direcció.

Ara bé, si una paraula defineix com s'impulsen aquests sectors és talent. Ens en cal. Competim pel talent, per bons investigadors, científics, metges, acadèmics, empresaris, emprenedors. En aquest sentit, per exemple, fa mesos que denunciem que la fiscalitat no és competitiva per atreure talent internacional i retenir el propi. La caricatura fàcil és dir que demanem un paradís fiscal per defensar els interessos particulars d'un determinat sector. No és pas això. Tornen a ser mesures encaminades a aconseguir els objectius estratègics. Sense una fiscalitat competitiva i intel·ligent, Catalunya no serà mai líder en sectors punters i ens arisquem a ser taxatius en aquest sentit. **Catalunya pot emmirallar-se**

en Portugal, un país governat per l'esquerra que ha convertit atreure talent en una prioritat, un país que ha fet seu el lema de «país emprenedor», obert a l'empresa, la innovació, la inversió i el talent. **Fa uns quants anys que Lisboa és un competidor molt seriós per a Barcelona, com també ho és Milà.** Són exemples de polítiques públiques que afavoreixen o perjudiquen l'aposta per esdevenir un país punter en els sectors que precisament les administracions han identificat com a prioritaris.

3. Green Deal i transició a un model energètic nou

Un altre consens general: que el 2050 les emissions netes siguin nul·les. El Cercle ja en va elaborar un informe i va alertar que la transició no serà gens fàcil ni barata. Aquests dies ho veiem en el preu de l'electricitat i les tensions geopolítiques sobre el gas. Una vegada més, falten consensos i sobra demagògia. Avui el 50 % de la nostra electricitat prové de l'energia nuclear, i la gran indústria necessita energia renovable a la vora de les fàbriques. Però no tornem a voler afrontar la realitat, anem posposant la solució amb moratòries i pensem ingènuament que només amb l'autoconsum donarem servei a totes les necessitats energètiques del país. **Si no adoptem solucions immediates, en vint anys Catalunya necessitarà importar molta energia de la resta d'Espanya i de França.** Pot ser el model que es busca, però aleshores s'ha d'explicar clarament a la població i no parlar de conceptes com el de «sobirania energètica». A més, podríem perdre una gran oportunitat de situar-nos en un sector innovador i que entra en els eixos estratègics abans esmentats. De fet, ja passa: Catalunya i Barcelona no

són *hubs* de coneixement, innovació i talent en el sector de les renovables.

4. Ciències de la vida, salut i biomedicina com a sectors estratègics

També hi ha consens sobre la necessitat d'apostar de manera decidida pel sector de la salut i les ciències de la vida. El Cercle també es va manifestar fa mesos sobre la importància que tenen com a sector estratègic, amb una gran capacitat d'atreure talent; en aquest sector Catalunya parteix d'una bona posició competitiva. Però les coses canvien molt de pressa, la competència per atreure talent creix i les necessitats de la població requereixen repensar algunes de les peces clau del nostre model, com una integració superior entre el sector sanitari i el social en un entorn en què les malalties cròniques i la dependència continuen augmentant. També cal rumiar bé inversions estratègiques. Tornem a trobar a faltar coherència entre paraules i fets. **L'ampliació de l'Hospital Clínic fa deu anys que està encallada. Com és possible que ni la covid-19 ni els fons europeus l'hagin feta desencallar?** No hauria estat més coherent amb l'estratègia de ciutat haver dedicat el solar de la Model a construir el Clínic del segle XXI?

5. Impuls a la indústria

Per acabar, un altre consens. Catalunya ha estat una societat industrial. Totes dues administracions en són conscients i estan a favor de recuperar el PIB industrial. En aquest sentit ens hem de felicitar per la bona feina feta a la taula de la reindustrialització de Nissan, un gran exemple de col·laboració públicoprivada, en què l'empresa mateixa, els sindicats i les administracions, ajudats per

consultors privats, han treballat per aconseguir un model de prosperitat compartit.

Demanem el mateix consens a l'hora de defensar tot el nostre teixit industrial, i també una estratègia de país. Caldria, per exemple, no tornar a menystenir la indústria de l'automòbil o, per motius estrictament polítics i no d'estratègia de país, no ser-hi quan ens visita el president de Volkswagen, matriu de la nostra principal empresa industrial.

Finalment, un país industrial ha de tenir una política energètica clara a favor de la indústria, com la té el País Basc, i ha d'apostar decididament per la formació professional dual seguint el model alemany.

Només són cinc exemples, tot i que n'hi ha més. Cinc àmbits que tant les administracions com la societat civil consideren estratègics de desenvolupament econòmic per millorar la productivitat, la competitivitat i la prosperitat compartida de la nostra economia i societat, i que alhora són necessaris per aconseguir una societat més pròspera, cohesionada, justa i igualitària.

Si és així, si hi ha consens sobre el model compartit de prosperitat que els barcelonins i els catalans ens volem donar, per què no es defineix un gran projecte de país i un de ciutat i els portem a la pràctica? Com hem vist, és més fàcil diagnosticar un model que implementar les mesures necessàries que el farien possible. Sabem que en una societat complexa i madura tota acció política té partidaris i detractors. Entenem que qualsevol canvi i reforma comporta potencials perjudicats que de vegades s'han de compensar adequadament, però que no poden ser un obstacle per al progrés general. No podem estar d'acord que el país es governi amb una visió a curt termini, tàctica i ideològica, en lloc d'una mirada a llarg

termini, en què prevalguin la visió estratègica, el pragmatisme i l'interès general.

El Cercle demana un canvi de rumb

Demanem normalitat. Un país i una ciutat han de funcionar. Demanem molta més atenció a la gestió diària. La societat no es pot despertar cada dia amb una nova crisi en la seva vida quotidiana. La primera responsabilitat de les administracions és gestionar bé, que les coses funcionin. És poc èpic, poc romàntic, però reiterem que és imprescindible, i la primera obligació d'un govern.

Demanem ambició, la que Barcelona i Catalunya han tingut històricament. Aquesta ambició requereix pensar estratègicament i buscar consensos a l'hora de definir el nostre model de prosperitat compartida.

Demanem realisme. El model compartit de prosperitat ha de comportar una estratègia (voluntat més capacitat) per ser presents allà on es decideixen els recursos que necessitem. El futur de Catalunya demana una política d'estat, i, per tant, tornar a tenir presència i influència catalana a Espanya, l'únic Estat realment existent que tenim els catalans.

Demanem consensos amplis per poder implementar un model estratègic que ens permeti assolir la prosperitat que busquem. Per això cal que Barcelona i Catalunya siguin governades des de la centralitat, que al cap i a la fi representa la majoria de ciutadans i que és on es troben els consensos necessaris per dur a terme polítiques ambicioses. Com es fa a Alemanya, pensem que la visió a llarg termini d'una ciutat i un país implica no governar buscant aliances amb els extrems.

Demanem coratge polític i sentit de país per executar l'estratègia, sense por de les conseqüències polítiques. L'alternativa és l'immobilisme, el bloqueig permanent, que no té cap cost polític a curt termini, però que és una alternativa que no pensa en l'interès general del país i que ens condemna a la decadència i la irrellevància a mitjà i a llarg termini.

Al Cercle som profundament optimistes sobre les oportunitats de Barcelona i Catalunya; és precisament això que ha motivat aquesta nota. Ho hem dit en notes anteriors, i ho reiterem: tenim les millors eines per aprofitar les possibilitats que ens ofereix la nova economia del segle XXI. No som ni pessimistes ni derrotistes, però no som autocomplaents. Avui dia la política barcelonina i catalana no ajuda a fer progressar el país a buscar i executar un desenvolupament econòmic que ens acosti a aquesta prosperitat compartida i que generi consensos i arribi a tothom.